

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/178/2016
Identifikačné číslo spisu:	8113216103
Dátum vydania rozhodnutia:	31.07.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8113216103.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobcu B. W., bývajúceho v D., G., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. Oľgou Michalíkovou, advokátkou so sídlom v Prešove, Francisciho 35, proti žalovanému E. H., bývajúcemu v E., D., v dovolacom konaní zastúpenému JUDr. Patrik HOLINGA s. r. o. advokátska spoločnosť, so sídlom v Košiciach, Hlavná 25, o zaplatenie úrokov z omeškania, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 12C/144/2013, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 12. novembra 2015 sp. zn. 5Co/175/2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 12. novembra 2015 sp. zn. 5Co/175/2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov rozsudkom z 25. marca 2014 č. k. 12C/144/2013 -27 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 22 % ročne zo sumy 2 658,15 eur od 1. 7. 1995 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku a rozhodol o náhrade trov konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že v konaní vedenom pred Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 12C/169/97 bolo právoplatne rozhodnuté len o istine; o príslušenstve pohľadávky zostalo nerozhodnuté. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu netvorili preto prekážku veci právoplatne rozhodnutej pre toto konanie. Námietku premĺčania vznesenú žalovaným považoval za nedôvodnú, keďže právo bolo uplatnené pred uplynutím trojročnej premĺčacej doby. Dospel k záveru, že žalovaný sa dostal s plnením dlhu - vrátením majetkových hodnôt poskytnutých združeniu do omeškania deň potom, ako došlo k zániku združenia, t. j. 1. 7. 1995. Žalobcovi preto priznal v zmysle § 517 Občianskeho zákonníka od uvedeného dátumu úrok z omeškania vo výške 22 %, čo zodpovedá podľa § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. sadzbe platnej do 31. 12. 2008. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 151 ods. 7 O. s. p.

2. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 12. novembra 2015 sp. zn. 5Co/175/2014, na odvolanie žalovaného rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. Stotožnil sa s právnym názorom okresného súdu prijatým v otázke prekážky právoplatne rozhodnutej

veci a v otázke premlčania. Za správne považoval rozhodnutie okresného súdu aj pokiaľ ide o určenie výšky úroku z omeškania a doby, za ktorú je žalovaný povinný úrok z omeškania zaplatiť. Aj podľa odvolacieho súdu pohľadávka žalobcu nie je spôsobilá na započítanie. Rozsudok okresného súdu preto ako vecne správny i čo do trov prvostupňového konania podľa § 219 O. s. p. potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalovaný. Prípustnosť dovolania odôvodnil tým, že odvolací súd mu nesprávnym postupom odňal možnosť konať pred súdom. Nesprávnosť procesného postupu videl v tom, že okresný súd nerozhodol o zmene petitu uznesením a že konajúce súdy priznali žalobcovi viac ako skutočne svojím žalobným návrhom žiadal. Žalobca totiž podaním z 27. 2. 2014 upravil znenie petitu tak, že žiadal priznať „úrok z omeškania vo výške 22 % počítaný zo sumy 80.079,50 Sk od 1. 7. 1995 do zaplattenia (22. 11. 2010)“, pričom súdy mu priznali úrok z omeškania vo výške 22 % ročne zo sumy 2.658,15 eur od 1. 7. 1995 do zaplattenia. Namietal tiež nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu v časti náhrady trov konania. V tomto smere uviedol, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal v dôvodoch rozsudku možným použitím ustanovenia § 150 O. s. p., hoci odvolaním osobitne napadol rozsudok okresného súdu aj v časti náhrady trov konania a navrhol rozhodnúť podľa vyššie citovaného ustanovenia. Na ním uvedené argumenty odvolací súd v dôvodoch rozsudku vôbec nereagoval a len konštatoval, že rozsudok okresného súdu je aj v tejto časti vecne správny. Žiadal preto rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalovanému nebola žiadnym spôsobom odňatá možnosť konať pred súdom. Čo sa týka podania zo 7. 11. 2013, týmto bola len opravená chyba v dátume začiatku povinnosti platiť úroky z omeškania. Pokiaľ ide o trovy konania, považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne. Navrhol preto dovolanie žalovaného zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho tu v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku rešpektujúc, že podľa § 470 ods. 2 C. s. p. procesné účinky dovolania podaného pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované aj po 30. júni 2016. Nevyhnutnosť takéhoto posudzovania vyplýva tiež zo základných princípov Civilného sporového poriadku, a to princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), a princípu ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

6. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas k tomu oprávneným subjektom, zastúpeným advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a súčasne aj dôvodné.

7. Dovolaním bolo možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Občiansky súdny poriadok upravoval prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach §§ 237 a 238.

8. V zmysle ustanovenia § 238 O. s. p. platilo, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O. s. p.)

alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O. s. p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O. s. p.).

9. V preskúmvanej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 až 3 O. s. p., pretože nejde o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Nejde ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné a nejedná sa ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Dovolanie preto podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

10. V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O. s. p., ktoré ukladalo dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, bolo postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v písmenách a) až g) tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

11. Vady konania podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. a) až e) a g) O. s. p. žalovaný nenamietal a ich existenciu po preskúmaní veci nezistil ani dovolací súd.

12. Žalovaný v dovolaní tvrdil, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 ods. 1 písm. f) O. s. p.].

13. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bola jednotná v tom, že pod odňatím možnosti konať pred súdom bolo treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznával (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, právo na doručenie odvolania, a pod.).

14. Preskúmaním veci bolo zistené, že žalobca reagoval na odvolanie žalovaného podaním z 10. 7. 2014 (č. l. 53 spisu), ktoré podanie nebolo doručené žalovanému na vyjadrenie. K tomuto zisteniu dovolací súd poznamenáva, že Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadрила v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

15. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného bolo formulované ako právna a skutková argumentácia a žalovanému mala byť preto daná možnosť oboznámiť sa s týmto podaním. Zo spisu vyplýva, že v danom prípade žalovanému táto možnosť nebola vytvorená. Nesprávnym postupom súdov v odvolacom konaní došlo k porušeniu práva na spravodlivé konanie spôsobom nerešpektujúcim princíp rovnosti zbraní. Dovolací súd dospel preto k záveru, že žalovanému bola týmto nesprávnym postupom odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p.

16. Pokiaľ žalovaný odňatie možnosti konať pred súdom odôvodňuje tým, že súd prvej inštancie nepripustil uznesením zmenu petitu, resp. že súdy priznali žalobcovi viac ako skutočne svojim žalobným návrhom žiadal treba uviesť, že žalobca podaním z 27. 2. 2014 len opravil chybu v písaní, keď v podaní zo 7. 11. 2013 nesprávne uviedol dátum, od ktorého žiadal priznať úrok z omeškania (namiesto 1. 7. 1995 uviedol 21. 7. 1995), čo je zrejmé z jeho predchádzajúcich podaní. Nebol preto žiaden zákonný dôvod pre vydanie uznesenia o pripustení zmeny žaloby v zmysle § 95 ods. 3 O. s. p. tak, ako to mylne tvrdí žalovaný.

17. Nedôvodná je aj jeho námietka, podľa ktorej konajúce súdy mu odňali možnosť konať pred súdom tým, že priznali žalobcovi viac než v skutočnosti žalobným návrhom žiadal (§ 153 ods. 2 O. s. p.). Predovšetkým treba uviesť, že úroky z omeškania s plnením peňažného dlhu sa určujú ako úroky ročné a že sa platia až do zániku pohľadávky splnením (§ 559 OZ). Ak okresný súd vo výroku rozsudku uviedol, že žalobcovi priznáva úrok z omeškania vo výške 22 % „ročne“, iba spresnil časovú jednotku dĺžky omeškania, ktorá je právnym predpisom upravená kogentne. Toto spresnenie neznamena, že by súdy priznali žalobcovi viac, ako v žalobnom návrhu požadoval. K porušeniu ustanovenia § 153 ods. 2 O. s. p. nedošlo ani tým, že okresný súd zaviazal žalovaného zaplatiť úroky z omeškania od 1. 7. 1995 „do zaplattenia“. Ako už bolo uvedené vyššie, úroky z omeškania sa platia až do zániku peňažného dlhu splnením, čomu zodpovedá, že sa priznávajú spravidla od vzniku omeškania až do zaplattenia, čo bolo napokon aj v súlade so žalobcom navrhovaným znením petitu. Žalovaný v dovolaní preto nedôvodne namietal, že okresný súd a následne aj odvolací súd sa dopustili nesprávneho procesného postupu, v dôsledku čoho mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Pre úplnosť treba dodať, že žalovaný mal možnosť uvedené „vady“ konania namietat už aj v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, čo však neurobil. Je preto neprípustné, aby existenciu týchto „vád“ mohol s úspechom namietat v dovolacom konaní.

18. Žalovanému však treba prisvedčiť v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné v časti náhrady trov konania, keď chýba v rozsudku odvolacieho súdu osobitné vysvetlenie, prečo v odvolaní žalovaným tvrdené skutočnosti nemožno považovať za dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré súd výnimočne nemusí náhradu trov konania celkom alebo sčasti inak úspešnému žalobcovi priznať (§ 150 ods. 1 O. s. p.; s účinnosťou od 1. 7. 2016 § 257 C. s. p.). Okrem toho v novom konaní bude potrebné, aby odvolací súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania prihliadol i na osobné, majetkové, zárobnkové a iné pomery strán sporu (viď žalovaným vyplnené Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníkov konania z 3. 7. 2014).

19. Dovolací súd vychádzajúc z dôvodov uvedených v bodoch 14., 15. a 18. dospel k záveru, že v odvolacom konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p., ktorá vada bola podľa doterajšej právnej úpravy dôvodom, ktorý zakladal nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť. Najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu preto zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a ods. 3 C. s. p.).

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.